

Wymagania edukacyjne dla klasy III – Historia i społeczeństwo cz. 4 –Rządzący i rządzeni

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – IV etap edukacyjny – przygotowane na podstawie treści zawartych w podstawie programowej oraz w podręczniku Historia i społeczeństwo – Rządzący i rządzeni

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
STAROŻYTNOŚĆ				
1.	Obywatel w greckiej polis	przedstawienie zasad funkcjonowania greckiej polis oraz procesu formowania się demokracji ateńskiej	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: pojawienia się pojęcia polis, reform Solona, reform Klejstenesa, kryzysu agrarnego w Atenach, reform Peryklesa, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: polis, arystokrata, hoplita, falanga, metojkowie, xenos, demokracja, eupatrydzi, tyran, fyle, eklezja, teci, Rada Pięciuset, <i>isegoria</i>, atimia, ostracyzm, • identyfikuje postacie: Solona, Klejstenesa, Peryklesa, Pizystrata, • lokalizuje na mapie: Ateny, Attykę, • wyjaśnia, w jaki sposób starożytni Grecy rozumieli pojęcie polis, • opisuje reformy Solona i Klejstenesa, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: reform Solona, reform Klejstenesa, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: polis, demokracja, Rada Pięciuset, • identyfikuje postacie: Solona, Klejstenesa, • lokalizuje na mapie Ateny, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: pojawienia się pojęcia polis, reform Peryklesa, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: hoplita, falanga, metojkowie, tyran, fyle, eklezja, ostracyzm, teci, • identyfikuje postacie: Peryklesa, Pizystrata, • lokalizuje na mapie Attykę, • opisuje reformy Solona i Klejstenesa, • wyjaśnia, kto był uznawany za obywatela Aten, • wyjaśnia, w jaki sposób starożytni Grecy rozumieli pojęcie polis, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: kryzysu agrarnego w Atenach,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> • porównuje zmiany, jakie zaszły w położeniu obywateli Aten w wyniku reform Solona i Klejstenesa, • wyjaśnia, kto był uznawany za obywatela Aten, • wyjaśnia, dlaczego Ateńczycy niechętnie przyznawali obywatelstwo obcym, • opisuje zasady demokracji ateńskiej, • ocenia wpływ demokracji ateńskiej na kształtowanie się postaw patriotycznych starożytnych Greków 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: arystokrata, xenos, eupatrydzi, <i>isegoria</i>, • porównuje zmiany, jakie zaszły w położeniu obywateli Aten w wyniku reform Solona i Klejstenesa, • wyjaśnia, dlaczego Ateńczycy niechętnie przyznawali obywatelstwo obcym, • opisuje zasady demokracji ateńskiej, BARDZO DOBRA • ocenia wpływ demokracji ateńskiej na kształtowanie się postaw patriotycznych starożytnych Greków CELUJĄCA <ul style="list-style-type: none"> • zna rolę i znaczenie demokracji ateńskiej w rozwoju współczesnej demokracji • potrafi dokonać krytycznej analizy demokracji ateńskiej
2.	Civis Romanus – obywatel rzymski	przedstawienie głównych zasad funkcjonowania republiki rzymskiej oraz praw i obowiązków jej obywatela	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wydania edyktu Karakalli, panowania Justyniana, powstania republiki rzymskiej, utworzenie urzędu trybuna ludowego, powstania republiki rzymskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Latynowie, patrycjusze, plebejusze, nobile, trybun ludowy, ekwici, konsul, pretor, kwesor, senat, senator, cenzor, dyktator, <i>imperium maius (minus)</i>, <i>civis</i>, • identyfikuje postacie: Karakallę, Justyniana, Kaligulę, • lokalizuje na mapie: miasto Rzym, republikę rzymską, • wymienia najważniejsze urzędy w republice rzymskiej, • wyjaśnia, kto w republice rzymskiej był uznawany za obywatela, • przedstawia prawa i obowiązki 	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wydania edyktu Karakalli, powstania republiki rzymskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Latynowie, patrycjusze, plebejusze, senat, trybun ludowy, • identyfikuje postacie: Karakallę, Justyniana, • lokalizuje na mapie: miasto Rzym, republikę rzymską, • wyjaśnia, kto w republice rzymskiej był uznawany za obywatela, DOSTATECZNA • pamięta daty: panowania Justyniana, utworzenia urzędu trybuna ludowego, • identyfikuje postać: Kaligulę, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: nobile, konsul, pretor, kwesor, cenzor, dyktator, • przedstawia prawa i obowiązki obywatela rzymskiego, • wymienia najważniejsze urzędy w republice rzymskiej, DOBRA • wyjaśnia i stosuje pojęcie <i>imperium maius (minus)</i>, ekwici, <i>civis</i>, • przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego republiki

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			obywatela rzymskiego, • przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego republiki rzymskiej, • porównuje republikę rzymską z demokracją ateńską oraz rolę obywateli w obu ustrojach politycznych	rzymskiej, BARDZO DOBRA • porównuje republikę rzymską z demokracją ateńską oraz rolę obywateli w obu ustrojach politycznych CELUJĄCA <ul style="list-style-type: none"> zna rolę i znaczenie demokracji rzymskiej w systemie demokracji antycznej i rozwoju współczesnej demokracji potrafi dokonać krytycznej analizy demokracji rzymskiej
3.	Każdy obywatel ma obowiązek umrzeć za ojczyznę	przedstawienie pojmowania obywatelstwa w średniowieczu i wczesnej epoce nowożytnej	<ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: uchwalenia <i>Deklaracji niepodległości</i> kolonii brytyjskich w Ameryce, uchwalenia francuskiej <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>, wyjaśnia i stosuje pojęcia: społeczeństwo obywatelskie, <i>civis</i>, obywatel, sarmatyzm, identyfikuje postacie: Dantego Alighieri, Niccolò Machiavellego, Jeana Bodina, Szymona Starowolskiego, Polibiusza, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Stanisława Orzechowskiego, Monteskiusza, Jeana-Jacques'a Rousseau, Immanuela Kanta, Johna Locke'a, lokalizuje na mapie: Zjednoczone Prowincje Niderlandów, Wenecję, wyjaśnia, kogo uważano za obywatela I Rzeczypospolitej, charakteryzuje prawa i obowiązki obywatela w średniowieczu i czasach nowożytnych, porównuje, jak zmieniło się pojmowanie obywatelstwa od czasów 	DOPUSZCZAJĄCA <ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: uchwalenia <i>Deklaracji niepodległości</i> kolonii brytyjskich w Ameryce, uchwalenia francuskiej <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>, wyjaśnia i stosuje pojęcia: obywatel, społeczeństwo obywatelskie, identyfikuje postacie: Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Stanisława Orzechowskiego, wyjaśnia i stosuje pojęcia: <i>civis</i>, sarmatyzm, identyfikuje postacie: Monteskiusza, Jeana-Jacques'a Rousseau, Immanuela Kanta, Niccolò Machiavellego, wyjaśnia, kogo uważano za obywatela I Rzeczypospolitej, identyfikuje postacie: Jeana Bodina, Szymona Starowolskiego, Polibiusza, Johna Locke'a, charakteryzuje prawa i obowiązki obywatela w średniowieczu i czasach nowożytnych, porównuje, jak zmieniło się pojmowanie obywatelstwa od czasów starożytnych do współczesności zna rolę i znaczenie poszczególnych epok w kształtowaniu pojęcia „obywatel” zna genezę i historię pojęcia „ojczyzna” DOBRA BARDZO DOBRA CELUJĄCA

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			starożytnych do współczesności	
ŚREDNIOWIECZE				
4.	Król i jego monarchia	charakterystyka władzy królewskiej w średniowiecznych ustrojach monarchicznych	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, upadku Bizancjum, przyjęcia chrztu przez Chlodwiga, przejęcie władzy przez Pepina Krótkiego, koronacji Pepina Krótkiego przez papieża, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: państwa barbarzyńskie, król, hołd lenny, inwestytura, immunitet, senior, wasal, beneficjum (feudum, lenno), monarchia feudalna, monarchia stanowa, stan społeczny, • identyfikuje postacie: Chlodwiga, Pepina Krótkiego, Karola Młota, Karola Wielkiego, Stefana III (papieża), • lokalizuje na mapie: państwo Franków, państwo Longobardów, Akwizgran, Państwo Kościelne, • wyjaśnia etymologię słowa „król”, • przedstawia prawa i obowiązki króla w systemie średniowiecznej monarchii, • przedstawia zasady funkcjonowania monarchii feudalnej i porównuje je z zasadami funkcjonowania monarchii stanowej, • ocenia wpływ czynników religijnych na funkcjonowanie średniowiecznych monarchii 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, upadku Bizancjum, przyjęcia chrztu przez Chlodwiga, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: państwa barbarzyńskie, król, hołd lenny, monarchia feudalna, • identyfikuje postacie: Chlodwiga, Karola Wielkiego, • lokalizuje na mapie państwo Franków, • wyjaśnia etymologię słowa król, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: przejęcia władzy przez Pepina Krótkiego, koronacji Pepina Krótkiego przez papieża • wyjaśnia i stosuje pojęcia: inwestytura, immunitet, senior, wasal, beneficjum (feudum, lenno), monarchia stanowa, stan społeczny, • identyfikuje postacie: Pepina Krótkiego, Karola Młota, Stefana III (papieża), • lokalizuje na mapie: państwo Longobardów, Akwizgran, Państwo Kościelne, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia prawa i obowiązki króla w systemie średniowiecznej monarchii, • przedstawia zasady funkcjonowania monarchii feudalnej i porównuje je z zasadami funkcjonowania monarchii stanowej, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ czynników religijnych na funkcjonowanie średniowiecznych monarchii <p style="text-align: center;">CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje porównań w sposobie funkcjonowania monarchii w poszczególnych epokach

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
5.	Cesarz czy papież – uniwersalistyczne wizje Europy	charakterystyka władzy cesarskiej i papieskiej w średniowiecznej Europie	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zezwolenia na swobodę kultu chrześcijańskiego przez cesarza Konstantyna, koronacji cesarskiej Karola Wielkiego, traktatu w Verdun, schizmy wschodniej, pontyfikatu Grzegorza I Wielkiego, panowania Ottona I, koronacji cesarskiej Ottona I, dekretu papieża Mikołaja II, spisania <i>Dictatus Papae</i>, spotkania w Canossie, detronizacji Grzegorza VII, konkordatu w Wormacji, niewoli awiniońskiej papieża, soboru w Konstancji, koronacji Bolesława Śmiałego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: cesaropapizm, papocezaryzm, schizma wschodnia, uniwersalizm, Święte Cesarstwo Rzymskie Narodu Niemieckiego, inwestytura, konkordat, niewola awiniońska papieża, • identyfikuje postacie: Konstantyna, Teodozjusza, Leona I, Attyli, Grzegorza I Wielkiego, Ottona I, Ottona II, Jana XII, Mikołaja II, Grzegorza VII, Henryka IV, Kaliksta II, Henryka V, Bolesława Śmiałego, • lokalizuje na mapie: starożytne Imperium Rzymskie, Bizancjum, Rawennę, Jerozolimę, Półwysep Apeniński, Ebro, Verdun, Canossę, Wormację, Awinion, Konstancję, • wyjaśnia, na czym polegała idea 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: koronacji cesarskiej Karola Wielkiego, traktatu w Verdun, schizmy wschodniej, koronacji Bolesława Śmiałego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: cesaropapizm, papocezaryzm, Święte Cesarstwo Rzymskie Narodu Niemieckiego, konkordat, niewola awiniońska papieża, schizma wschodnia, • identyfikuje postacie: Konstantyna, Teodozjusza, Grzegorza VII, Henryka IV, Henryka V, Bolesława Śmiałego, • lokalizuje na mapie: starożytne Imperium Rzymskie, Bizancjum, Półwysep Apeniński, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zezwolenia na swobodę kultu chrześcijańskiego przez cesarza Konstantyna, spotkania w Canossie, konkordatu w Wormacji, soboru w Konstancji, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: uniwersalizm, inwestytura, • identyfikuje postacie: Attyli, Grzegorza I Wielkiego, Ottona I, Ottona II, • lokalizuje na mapie: Ebro, Verdun, Canossę, Jerozolimę, • opisuje przebieg sporów papieża z władzami świeckimi w średniowiecznej Europie, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: pontyfikatu Grzegorza I Wielkiego, dekretu papieża Mikołaja II, spisania <i>Dictatus Papae</i>, detronizacji Grzegorza VII, niewoli awiniońskiej papieża, panowania Ottona I, koronacji Ottona I, • identyfikuje postacie: Leona I, Jana XII, Mikołaja II, Kaliksta II, • lokalizuje na mapie: Rawennę, Wormację, Awinion, Konstancję, • charakteryzuje proces umacniania się papieża w średniowiecznej Europie, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy rywalizacja cesarstwa z papieżem mogła doprowadzić do ukształtowania się jednego, trwałego ośrodka

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			uniwersalizmu w średniowiecznej Europie, • opisuje przebieg sporów papieżstwa z władzami świeckimi w średniowiecznej Europie, • charakteryzuje proces umacniania się papieżstwa w średniowiecznej Europie, • ocenia, czy rywalizacja cesarstwa z papieżstwem mogła doprowadzić do ukształtowania się jednego, trwałego ośrodka władzy uniwersalnej w średniowiecznej Europie	władzy uniwersalnej w średniowiecznej Europie CELUJĄCA <ul style="list-style-type: none"> zna rolę i znaczenie sporu cesarstwa z papieżstwem dla kształtowania się oblicza ideowego Europy w czasach współczesnych
6.	Władza w średniowiecznym mieście	charakterystyka procesów kształtowania się samorządów miejskich w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia i stosuje pojęcia: mieszczaństwo, wolność osobista, patrycjat, pospólstwo, plebs, margines społeczny, komuna miejska, rada miejska, rajca, burmistrz, sąd ławniczy (ława miejska), gmina miejska, wójt, gildia, cech, prawo magdeburskie, prawo średzkie, prawo chełmińskie, lokalizuje na mapie: Niderlandy, Wenecję, Genuę, Pizę, opisuje strukturę społeczną średniowiecznego miasta i prawa przysługujące mieszczanom, opisuje proces lokacji miast na prawie magdeburskim, wyjaśnia rolę cechów rzemieślniczych w rozwoju samorządów miejskich, przedstawia proces kształtowania się samorządów miejskich w średniowieczu, charakteryzuje kompetencje 	DOPUSZCZAJĄCA <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia i stosuje pojęcia: mieszczaństwo, wolność osobista, patrycjat, pospólstwo, plebs, margines społeczny, opisuje strukturę społeczną średniowiecznego miasta i prawa przysługujące mieszczanom, DOSTATECZNA <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia i stosuje pojęcia: komuna miejska, rada miejska, rajca, burmistrz, sąd ławniczy (ława miejska), gmina miejska, wójt, gildia, cech, prawo magdeburskie, prawo średzkie, prawo chełmińskie, lokalizuje na mapie: Niderlandy, Wenecję, Genuę, Pizę, opisuje proces lokacji miast na prawie magdeburskim, przedstawia proces kształtowania się samorządów miejskich w średniowieczu, DOBRA <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje kompetencje poszczególnych organów władz miejskich w średniowiecznej Polsce, wyjaśnia rolę cechów rzemieślniczych w rozwoju samorządów miejskich, BARDZO DOBRA <ul style="list-style-type: none"> ocenia, który model zarządzania był korzystniejszy dla rozwoju średniowiecznego miasta – pełne podporządkowanie właścicielowi

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>poszczególnych organów władz miejskich w średniowiecznej Polsce,</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, który model zarządzania był korzystniejszy dla rozwoju średniowiecznego miasta – pełne podporządkowanie właścicielowi czy działanie silnego samorządu 	<p>czy działanie silnego samorządu</p> <p>CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> zna rolę i znaczenie procesów kształtowania się władz i społeczności miejskiej dla współczesnej gospodarki i struktury społecznej
NOWOŻYTNOŚĆ				
7.	Defeudalizacja czy refeudalizacja?	przedstawienie procesów defeudalizacji i refeudalizacji w nowożytnej Europie	<ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: nadania przywileju warckiego, uchwalenia <i>Konstytucji 3 maja</i>, wydania <i>Kodeksu cywilnego</i> przez Napoleona, utworzenia Księstwa Warszawskiego, wydania dekretu grudniowego, wydania pruskiego dekretu uwłaszczeniowego, utworzenia Wielkiego Księstwa Poznańskiego, rabacji galicyjskiej, uwłaszczenia chłopów w Rosji, wydania dekretu uwłaszczeniowego przez Tymczasowy Rząd Narodowy, uwłaszczenia chłopów w Galicji, identyfikuje postacie: Adama Smitha, Johna Stuarta Milla, wyjaśnia i stosuje pojęcia: uwłaszczenie, folwark, gospodarka folwarczno-pańszczyźniana, manufaktura, dualizm gospodarczy, nożyce cen, nakładca, serwituty, rewolucja cen, landlord, rabacja galicyjska, deprecjacja, defeudalizacja, refeudalizacja, liberalizm ekonomiczny, 	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: uchwalenia <i>Konstytucja 3 maja</i>, wydania <i>Kodeksu cywilnego</i> przez Napoleona, utworzenia Księstwa Warszawskiego, rabacji galicyjskiej, wyjaśnia i stosuje pojęcia: uwłaszczenie, folwark, gospodarka folwarczno-pańszczyźniana, manufaktura, dualizm gospodarczy, <p>DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: nadania przywileju warckiego, wydania dekretu grudniowego, wydania pruskiego dekretu uwłaszczeniowego, utworzenia Wielkiego Księstwa Poznańskiego, uwłaszczenia chłopów w Rosji, wydania dekretu uwłaszczeniowego przez Tymczasowy Rząd Narodowy, uwłaszczenia chłopów w Galicji, wyjaśnia i stosuje pojęcia: nożyce cen, nakładca, serwituty, rewolucja cen, rabacja galicyjska, defeudalizacja, refeudalizacja, liberalizm ekonomiczny, lokalizuje na mapie: Galicję, Wielkie Księstwo Poznańskie, Księstwo Warszawskie, Królestwo Polskie (Kongresowe), Łabę, przedstawia, na czym polegał proces defeudalizacji w Europie Zachodniej, <p>DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia i stosuje pojęcia: deprecjacja, landlord, opisuje czynniki, które przyczyniły się do refeudalizacji ziem polskich, opisuje okoliczności uwłaszczenia chłopów na ziemiach polskich

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje na mapie: Galicję, Wielkie Księstwo Poznańskie, Księstwo Warszawskie, Królestwo Polskie (Kongresowe), Łabę, • opisuje okoliczności uwłaszczenia chłopów na ziemiach polskich we wszystkich zaborach, • przedstawia, na czym polegał proces defeudalizacji w Europie Zachodniej, • opisuje czynniki, które przyczyniły się do refeudalizacji ziem polskich, • charakteryzuje proces likwidacji reliktyw feudalnych na ziemiach polskich, • ocenia zjawisko refeudalizacji gospodarki polskiej w XVI w. 	<p>we wszystkich zaborach,</p> <p>BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje proces likwidacji reliktyw feudalnych na ziemiach polskich, • ocenia zjawisko refeudalizacji gospodarki polskiej w XVI w. <p>CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna rolę i znaczenie demokracji szlacheckiej w dziejach Polski • zna wkład demokracji szlacheckiej w rozwój demokracji w Polsce • zna wkład demokracji szlacheckiej w rozwój praw człowieka na świecie
8.	Parlament w Polsce i w Europie	charakterystyka polskiego parlamentaryzmu w średniowieczu i epoce nowożytnej na tle europejskim	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: nadania Wielkiej Karty Swobód, narodzin angielskiego Parlamentu, narodzin dwuizbowego sejmu walnego w Polsce, uchwalenia konstytucji nihil novi, zawarcia unii lubelskiej, powstania francuskich Stanów Generalnych, nadania przywileju cerekwicko-nieszawskiego, zwołania Stanów Generalnych przez Ludwika XVI, uchwalenia <i>Aktu proklamacji</i>, rewolucji angielskiej, uchwalenia <i>Petycji o prawo</i>, rozwiązania parlamentu przez Olivera Cromwella, śmierci Olivera Cromwella, uchwalenia <i>Deklaracji praw (Bill of Rights)</i>, uchwalenia angielskiej ustawy sukcesyjnej, 	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: nadania Wielkiej Karty Swobód, narodzin dwuizbowego sejmu walnego w Polsce, uchwalenia konstytucji nihil novi, zawarcia unii lubelskiej, • identyfikuje postacie: Jana bez Ziemi, Kazimierza Jagiellończyka, Jana Olbrachta, Ludwika XVI, Henryk VIII, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Wielka Karta Swobód, Parlament, unia lubelska, artykuły henrykowskie, sejm walny, liberum veto, • lokalizuje na mapie: Francję, Anglię, Piotrków Trybunalski, Radom, Lublin, <p>DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: narodzin angielskiego Parlamentu, powstania francuskich Stanów Generalnych, nadania przywileju cerekwicko-nieszawskiego, zwołania Stanów Generalnych przez Ludwika XVI, rewolucji angielskiej, • identyfikuje postacie: Filipa IV Pięknego, Karol I, Olivera Cromwella, Wilhelma III Orańskiego,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Jana bez Ziemi, Filipa IV Pięknego, Kazimierza Jagiellończyka, Jana Olbrachta, Ludwika XVI, Henryka VIII, Karola I, Olivera Cromwella, Wilhelma III Orańskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Wielka Karta Swobód, Parlament, Izba Gmin, Izba Lordów, Stany Generalne, sejm walny, stany sejmujące, wojewoda, kasztelan, artykuły henrykowskie, unia lubelska, sejm ordynaryjny, sejm ekstraordynaryjny, liberum veto, • lokalizuje na mapie: Francję, Anglię, Kastylię, Aragonię, Piotrków Trybunalski, Radom, Lublin, • opisuje proces kształtowania się polskiego parlamentu, • charakteryzuje skład sejmu Rzeczypospolitej, • charakteryzuje czynniki, które doprowadziły do powstania parlamentów w krajach Europy Zachodniej, • ocenia funkcjonowanie staropolskiego parlamentaryzmu na tle rozwiązań europejskich, • wymienia kompetencje sejmu walnego i ocenia, czy był on najważniejszym organem państwowym 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Izba Gmin, Izba Lordów, Stany Generalne, stany sejmujące, wojewoda, kasztelan, sejm ordynaryjny, sejm ekstraordynaryjny, • lokalizuje na mapie: Kastylię, Aragonię, • opisuje proces kształtowania się polskiego parlamentu, • charakteryzuje skład sejmu Rzeczypospolitej, DOBRA • pamięta daty: uchwalenia <i>Petycji o prawo</i>, rozwiązania parlamentu przez Olivera Cromwella, śmierci Olivera Cromwella, uchwalenia <i>Deklaracji praw (Bill of Rights)</i>, uchwalenia angielskiej ustawy sukcesyjnej, • charakteryzuje czynniki, które doprowadziły do powstania parlamentów w krajach Europy Zachodniej, BARDZO DOBRA • ocenia funkcjonowanie staropolskiego parlamentaryzmu na tle rozwiązań europejskich, • wymienia kompetencje sejmu walnego i ocenia, czy był on najważniejszym organem państwowym CELUJĄCA <ul style="list-style-type: none"> • zna rolę i osiągnięcia parlamentaryzmu polskiego i jego wkład w demokrację światową • zna rolę parlamentu polskiego i jego wkład w budowę światowego systemu praw człowieka
9.	Oligarcha w systemie politycznym	przedstawienie procesu oligarchizacji życia	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: rokoszu sandomierskiego, bitwy pod Guzowem, bitwy pod Mątwami, 	DOPUSZCZAJĄCA <ul style="list-style-type: none"> • -pamięta daty: rokoszu sandomierskiego, bitwy pod Guzowem, bitwy pod Mątwami,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
		politycznego Rzeczypospolitej	<p>abdykacji Jana Kazimierza, zerwania sejmu przez Władysława Sicińskiego, sejmu koronacyjnego Michała Korybuta Wiśniowieckiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Jana Zamoyskiego, Zygmunta III Wazę, Władysława IV, Jana Kazimierza, Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Janusza Radziwiłła, Krzysztofa Opalińskiego, Jerzego Lubomirskiego, Hieronima Radziejowskiego, Władysława Sicińskiego, Adama Olizara, Stanisława Konarskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: ruch egzekucyjny, latyfundium magnackie, królewsczyzna, rokosz, elekcja vivente rege, ordynacja magnacka, ordynat, klient, monarchia mieszana, rękodajny, oligarchizacja, Familia, • lokalizuje na mapie: Sandomierz, Królestwo Pruskie, Rosję, Austrię, • przedstawia proces tworzenia się tzw. nowej magnaterii w Rzeczypospolitej, • przedstawia rolę magnaterii w systemie sprawowania rządów w Rzeczypospolitej, • wyjaśnia, na czym polegała oligarchizacja życia publicznego w Rzeczypospolitej, • ocenia, w jakim stopniu wzrost politycznego znaczenia magnaterii w Rzeczypospolitej wpłynął na 	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Jana Zamoyskiego, Zygmunta III Wazę, Władysława IV, Jana Kazimierza, Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Mikołaja Zebrzydowskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: ruch egzekucyjny, latyfundium magnackie, królewsczyzna, rokosz, • lokalizuje na mapie: Sandomierz, Królestwo Pruskie, Rosję, Austrię, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: abdykacji Jana Kazimierza, zerwanie sejmu przez Władysława Sicińskiego, sejmu koronacyjnego Michała Korybuta Wiśniowieckiego, • identyfikuje postacie: Janusza Radziwiłła, Krzysztofa Opalińskiego, Jerzego Lubomirskiego, Hieronima Radziejowskiego, Stanisława Konarskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: elekcja vivente rege, ordynacja magnacka, ordynat, klient, monarchia mieszana, rękodajny, oligarchizacja, familia, • przedstawia proces tworzenia się tzw. nowej magnaterii w Rzeczypospolitej, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Władysława Sicińskiego, Adama Olizara, • przedstawia rolę magnaterii w systemie sprawowania rządów w Rzeczypospolitej, • wyjaśnia, na czym polegała oligarchizacja życia publicznego w Rzeczypospolitej, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, w jakim stopniu wzrost politycznego znaczenia magnaterii w Rzeczypospolitej wpłynął na sprawność funkcjonowania państwa <p style="text-align: center;">CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje porównań w funkcjonowaniu oligarchii magnackiej w Rzeczypospolitej z innymi systemami oligarchicznymi funkcjonującymi we współczesnym świecie

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			sprawność funkcjonowania państwa	
10.	Lekcja powtórzeniowa Sprawdź, co już umiesz. Obywatel w życiu publicznym			
11.	Sprawdzian wiadomości			
12.	Przeciwko królowi – rewolucje angielskie	przedstawienie uwarunkowań, przebiegu i skutków rewolucji angielskiej i amerykańskiej	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: objęcia angielskiego tronu przez dynastię Stuartów, objęcia tronu przez Karola I, zwołania parlamentu przez Karola I, wybuchu wojny domowej w Anglii, zwycięstwa wojsk parlamentu nad królewskimi, ścięcia Karola I, wprowadzenia republiki w Anglii, wprowadzenia systemu protektoratu w Anglii, przejęcia władzy przez Ryszarda Cromwella, powołania na tron Karola II, uchwalenia <i>Habeas Corpus Act</i>, chwalebnej rewolucji, uchwalenia <i>Deklaracji praw (Bill of Rights)</i>, wydania dzieła Monteskiusza <i>O duchu praw</i>, bostońskiego picia herbaty, uchwalenia <i>Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych</i>, uznania przez Wielką Brytanię niepodległości Stanów Zjednoczonych, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: rewolucja, purytanie, Krótki Parlament, Długi 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wprowadzenia republiki w Anglii, chwalebnej rewolucji, uchwalenia <i>Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych</i>, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: rewolucja, Lord Protektor, chwalebna rewolucja, bostońskie picie herbaty, purytanie, • identyfikuje postacie: Karola I, Olivera Cromwella, Marię (córkę Jakuba II), Wilhelma Orańskiego, Monteskiusza, Jeana-Jacques'a Rousseau, Thomasa Jeffersona, • lokalizuje na mapie: Wielką Brytanię, Anglię, Szkocję, kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej, Boston, • krótko omawia przebieg rewolucji angielskiej, • przedstawia przyczyny rewolucji amerykańskiej, • przedstawia skutki rewolucji amerykańskiej, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zwołanie parlamentu przez Karola I, wybuchu wojny domowej w Anglii, zwycięstwa wojsk parlamentu nad królewskimi, wprowadzenia systemu protektoratu w Anglii, uchwalenia <i>Habeas Corpus Act</i>, uchwalenia <i>Deklaracji praw (Bill of Rights)</i>, bostońskiego picia herbaty, uznania przez Wielką Brytanię niepodległości Stanów Zjednoczonych, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: <i>Habeas Corpus Act</i>, torysi, wigowie,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>Parlament, Lord Protektor, <i>Habeas Corpus Act</i>, torysi, wigowie, <i>Deklaracja praw</i>, chwalebna rewolucja, umowa społeczna, bostońskie picie herbaty,</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Elżbietę I, Jakuba I, Karola I, Olivera Cromwella, Ryszarda Cromwella, Karola II, Jakuba II, Marię (córkę Jakuba II), Wilhelma Orańskiego, Monteskiusza, Jeana-Jacques'a Rousseau, Thomasa Hobbesa, Johna Locke'a, Jerzego III, Thomasa Jeffersona, • lokalizuje na mapie: Anglię, Wielką Brytanię, Szkocję, kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej, Boston, • rozróżnia różne typy rewolucji, • charakteryzuje tło społeczno-polityczne i religijne rewolucji angielskiej, • przedstawia przyczyny rewolucji angielskiej, • krótko omawia przebieg rewolucji angielskiej, • charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej w Anglii, z uwzględnieniem postanowień <i>Habeas Corpus Act</i> i <i>Deklaracji praw</i>, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki chwalebnej rewolucji, • przedstawia ideowe uwarunkowania rewolucji amerykańskiej, ze szczególnym uwzględnieniem 	<p><i>Deklaracja praw</i>, umowa społeczna,</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Elżbietę I, Jakuba I, Karola II, Jakuba II, Ryszarda Cromwella, Jerzego III, • rozróżnia różne typy rewolucji, • przedstawia przyczyny rewolucji angielskiej, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki chwalebnej rewolucji, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: objęcia tronu przez Karola I, zwołania parlamentu przez Karola I, przejęcia władzy przez Ryszarda Cromwella, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Krótki Parlament, Długi Parlament, • identyfikuje postacie: Thomasa Hobbesa, Johna Locke'a, • charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej w Anglii, z uwzględnieniem postanowień <i>Habeas Corpus Act</i> i <i>Deklaracji praw</i>, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje tło społeczno-polityczne i religijne rewolucji angielskiej, • omawia główne założenia <i>Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych</i>, • przedstawia ideowe uwarunkowania rewolucji amerykańskiej, ze szczególnym uwzględnieniem koncepcji Monteskiusza i Jeana-Jacques'a Rousseau <p style="text-align: center;">CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • krytycznie ocenie rolę rewolucji w historii państw i społeczeństw • dokonuje porównań poszczególnych ruchów rewolucyjnych • dostrzega rolę wystąpień rewolucyjnych dla rozwoju demokracji • dostrzega zagrożenie płynące z ruchów rewolucyjnych

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>koncepcji Monteskiusza i Jeana-Jacques'a Rousseau,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny rewolucji amerykańskiej, • omawia główne założenia <i>Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych</i>, • przedstawia skutki rewolucji amerykańskiej 	
13.	Wielka Rewolucja Francuska	przedstawienie przyczyn, przebiegu i konsekwencje Wielkiej Rewolucji Francuskiej	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zdobycia Bastylji, kolejnych czterech faz rewolucji francuskiej, okresu dyktatury Napoleona Bonapartego, ogłoszenia się przez Stany Generalne Zgromadzeniem Narodowym, uchwalenia <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>, uchwalenia pierwszej konstytucji francuskiej, wybuchu wojny Francji z Austrią i Prusami, aresztowania króla Ludwika XVI, wyborów do Konwentu Narodowego, wprowadzenia republiki we Francji, stracenia Ludwika XVI, wielkiego terroru, uchwalenia drugiej konstytucji we Francji, obalenia jakobinów, uchwalenia trzeciej konstytucji we Francji, utworzenia Dyrektoriatu, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: suwerenność ludu, trójpodział władz, umowa społeczna, prawa człowieka, Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, Konstytuanta, <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela</i>, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zdobycia Bastylji, wprowadzenia republiki we Francji, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: trójpodział władz, prawa człowieka, Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela</i>, Legislatywa (Zgromadzenie Prawodawcze), jakobini, Dyrektoriat, <i>Kodeks Napoleona</i>, • identyfikuje postacie: Monteskiusza, Jeana-Jacques'a Rousseau, Woltera, Ludwika XVI, Maksymiliana Robespierre'a, Napoleona Bonapartego, • lokalizuje na mapie: Francję, Paryż, Wielką Brytanię, Austrię, Prusy, • krótko omawia przebieg Wielkiej Rewolucji Francuskiej, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: kolejnych czterech faz rewolucji francuskiej, okresu dyktatury Napoleona Bonapartego, uchwalenia <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>, uchwalenia pierwszej konstytucji francuskiej, wybuchu wojny Francji z Austrią i Prusami, stracenia Ludwika XVI, wielkiego terroru, obalenia jakobinów, uchwalenia trzeciej konstytucji we Francji, utworzenia Dyrektoriatu, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: suwerenność ludu, umowa społeczna, Konstytuanta, cenzus majątkowy, Konwent Narodowy, żyrondyści, „bagny”, Komitet Ocalenia Publicznego, • omawia poglądy społeczno-polityczne Monteskiusza, Jeana-Jacques'a Rousseau i Woltera,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>Legislatywa (Zgromadzenie Prawodawcze), cenzus majątkowy, Konwent Narodowy, jakobini, żyrondyści, „bagny”, Komitet Ocalenia Publicznego, wielki terror, Dyrektoriat, <i>Kodeks Napoleona</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Monteskiusza, Jeana-Jacques’a Rousseau, Woltera, Ludwika XVI, Alexisa de Tocqueville’a, Maksymiliana Robespierre’a, Napoleona Bonapartego, • lokalizuje na mapie: Francję, Paryż, Wielką Brytanię, Austrię, Prusy, • przedstawia przyczyny wzrostu świadomości politycznej społeczeństwa francuskiego w XVIII w., • omawia poglądy społeczno-polityczne Monteskiusza, Jeana-Jacques’a Rousseau i Woltera, • dostrzega i przedstawia wpływ myśli oświeceniowej na wzrost nastrojów rewolucyjnych we Francji, • przedstawia przyczyny społeczne, gospodarcze i polityczne rewolucji we Francji, • omawia podział stanowy społeczeństwa francuskiego przed wybuchem rewolucji, • przedstawia koncepcję Alexisa de Tocqueville’a dotyczącą przyczyn wybuchu rewolucji, • przedstawia kolejne etapy rewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny społeczne, gospodarcze i polityczne rewolucji we Francji, • przedstawia kolejne etapy rewolucji francuskiej, • omawia przebieg Wielkiej Rewolucji Francuskiej, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: ogłoszenie się przez Stany Generalne Zgromadzeniem Narodowym, aresztowania króla Ludwika XVI, uchwalenia drugiej konstytucji we Francji, • identyfikuje postać: Alexisa de Tocqueville’a, • dostrzega i przedstawia wpływ myśli oświeceniowej na wzrost nastrojów rewolucyjnych we Francji, • przedstawia przyczyny wzrostu świadomości politycznej społeczeństwa francuskiego w XVIII w., • przedstawia prawa człowieka zapisane w <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>, • charakteryzuje i ocenia okres rządów jakobinów, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia prawo wyborcze wprowadzone na mocy pierwszej konstytucji francuskiej, • dostrzega i przedstawia wpływ myśli oświeceniowej na wzrost nastrojów rewolucyjnych we Francji, • przedstawia koncepcję Alexisa de Tocqueville’a dotyczącą przyczyn wybuchu rewolucji <p style="text-align: center;">CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • krytycznie ocenia rolę Wielkiej Rewolucji Francuskiej w historii państw i społeczeństw • dostrzega rolę Wielkiej Rewolucji Francuskiej dla rozwoju demokracji dostrzega zagrożenie płynące z tej rewolucji

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>francuskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg Wielkiej Rewolucji Francuskiej, • przedstawia prawa człowieka zapisane w <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>, • omawia prawo wyborcze wprowadzone na mocy pierwszej konstytucji francuskiej, • charakteryzuje i ocenia okres rządów jakobinów 	
14.	Konstytucyjne wizje parlamentu w XVIII w.	przedstawienie i charakterystyka XVIII-wiecznych konstytucyjnych modeli ustrojowych w Stanach Zjednoczonych, Rzeczypospolitej i Francji	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: utworzenia konwencji konstytucyjnej w Stanach Zjednoczonych, wejścia w życie <i>Konstytucji Stanów Zjednoczonych</i>, reform sejmu konwokacyjnego, uchwalenia praw kardynalnych, zwołania Sejmu Wielkiego, uchwalenia <i>Konstytucji 3 maja</i>, uchwalenia pierwszej konstytucji francuskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: federacja, władze stanowe, władze federalne, Kongres, Senat, Izba Reprezentantów, Sąd Najwyższy, prawo weta zawieszającego, inicjatywa ustawodawcza, <i>impeachment</i>, Familia, sejm konwokacyjny, sejm delegacyjny, liberum veto, prawa kardynalne, szlachta posesjonaci, plenipotenci miejscy, Straż Praw, monarchia konstytucyjna, Legislatura (Zgromadzenie Prawodawcze), cenzus majątkowy, cenzus wieku, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wejście w życie <i>Konstytucji Stanów Zjednoczonych</i>, zwołania Sejmu Wielkiego, uchwalenia <i>Konstytucji 3 maja</i>, uchwalenia pierwszej konstytucji francuskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: federacja, Kongres, Senat, Izba Reprezentantów, Sąd Najwyższy, Familia, liberum veto, prawa kardynalne, Straż Praw, monarchia konstytucyjna, Legislatura (Zgromadzenie Prawodawcze), cenzus majątkowy, cenzus wieku, elektor, • identyfikuje postacie: Jerzego Waszyngtona, Thomasa Jeffersona, Augusta III, Stanisława Augusta Poniatowskiego, • lokalizuje na mapie: Francję, Stany Zjednoczone Ameryki, polsko-litewską Rzeczpospolitą, • przedstawia wybrany XVIII-wieczny model konstytucyjny, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: utworzenie konwencji konstytucyjnej w Stanach Zjednoczonych, reform sejmu konwokacyjnego, uchwalenia praw kardynalnych, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: władze stanowe, władze federalne, inicjatywa ustawodawcza, <i>impeachment</i>, sejm konwokacyjny, sejm delegacyjny, szlachta posesjonaci, plenipotenci miejscy, • identyfikuje postacie: Aleksandra Hamiltona, Jamesa Madisona,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>elektor,</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Jerzego Waszyngtona, Aleksandra Hamiltona, Jamesa Madisonsa, Thomasa Jefferson, Augusta III, Stanisława Augusta Poniatowskiego, • lokalizuje na mapie: Francję, Stany Zjednoczone Ameryki, polsko-litewską Rzeczpospolitą, • przedstawia XVIII-wieczne modele konstytucyjne w Stanach Zjednoczonych, Rzeczypospolitej i Francji, • omawia prawo wyborcze obowiązujące: w USA (po wejściu w życie konstytucji), w Rzeczypospolitej (po uchwaleniu <i>Konstytucji 3 maja</i>), we Francji (po uchwaleniu pierwszej konstytucji), • przedstawia instytucje państwowe działające: w USA (po wejściu w życie konstytucji), w Rzeczypospolitej (po uchwaleniu <i>Konstytucji 3 maja</i>), we Francji (po uchwaleniu pierwszej konstytucji), • omawia kompetencje instytucji państwowych w trzech XVIII-wiecznych systemach konstytucyjnych (amerykańskim, polskim i francuskim), • przedstawia reformy sejmu konwokacyjnego, • wymienia prawa kardynalne, • dostrzega i przedstawia wpływ 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia XVIII-wieczne modele konstytucyjne w Stanach Zjednoczonych, Rzeczypospolitej i Francji, • przedstawia reformy sejmu konwokacyjnego, • omawia prawa kardynalne, • przedstawia instytucje państwowe działające: w USA (po wejściu w życie konstytucji), w Rzeczypospolitej (po uchwaleniu <i>Konstytucji 3 maja</i>), we Francji (po uchwaleniu pierwszej konstytucji), <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia prawo wyborcze obowiązujące: w USA (po wejściu w życie konstytucji), w Rzeczypospolitej (po uchwaleniu <i>Konstytucji 3 maja</i>), we Francji (po uchwaleniu pierwszej konstytucji), • omawia kompetencje instytucji państwowych w trzech XVIII-wiecznych systemach konstytucyjnych (amerykańskim, polskim i francuskim), • porównuje i przedstawia podobieństwa i różnice trzech XVIII-wiecznych systemów konstytucyjnych, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i przedstawia wpływ lokalnych uwarunkowań społecznych i historycznych na kształtowanie się systemów konstytucyjnych w USA, Rzeczypospolitej i Francji, ocenia skuteczność funkcjonowania różnych XVIII-wiecznych systemów konstytucyjnych <p style="text-align: center;">CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje porównań funkcjonowania parlamentaryzmu polskiego w XVIII w z parlamentaryzmem innych krajów Europy i USA

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			lokalnych uwarunkowań społecznych i historycznych na kształtowanie się systemów konstytucyjnych w USA, Rzeczypospolitej i Francji, <ul style="list-style-type: none"> • porównuje i przedstawia podobieństwa i różnice trzech XVIII-wiecznych systemów konstytucyjnych, • ocenia skuteczność funkcjonowania różnych XVIII-wiecznych systemów konstytucyjnych 	
XIX WIEK				
15.	Dziewiętnastowieczne rewolucje społeczno-polityczne	przedstawienie i charakterystyka wystąpień rewolucyjnych w Europie pierwszej połowy XIX w.	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: powstań w Neapolu i Piemontie, Parmie, Modenie i Państwie Kościelnym, uzyskania autonomii przez Serbię, wybuchu antytureckiego powstania w Grecji, proklamowania niepodległości przez Greków, zawarcia pokoju w Adrianopolu, powstania dekabrystów, rewolucji lipcowej we Francji, proklamowania niepodległości przez Belgię, wybuchu powstania listopadowego, upadku powstania listopadowego, kryzysu w rolnictwie wywołanego zarazą ziemniaczaną, Wiosny Ludów w Europie, rewolucji lutowej we Francji, objęcia urzędu prezydenta przez Ludwika Bonapartego, rewolucji marcowej w Wiedniu, proklamowania niepodległości przez Węgrów, stłumienia powstania na Węgrzech, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wybuchu antytureckiego powstania w Grecji, proklamowania niepodległości przez Greków, rewolucji lipcowej we Francji, proklamowania niepodległości przez Belgię, wybuchu powstania listopadowego, upadku powstania listopadowego, rewolucji lutowej we Francji, Wiosny Ludów w Europie, rewolucji marcowej w Wiedniu, proklamowania niepodległości przez Węgrów, stłumienia powstania na Węgrzech, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Święte Przymierze, konserwatyzm, liberalizm, industrializacja, urbanizacja, kapitaliści, socjalizm, • identyfikuje postacie: Aleksandra I, Ludwika Filipa I, Ludwika Bonapartego (Napoleona III), Franciszka Józefa I, • lokalizuje na mapie: Rosję, Austrię, Prusy, Półwysep Apeniński, Grecję, Królestwo Polskie, Wiedeń, Węgry, Berlin, Wielką Brytanię, • przedstawia przebieg Wiosny Ludów w państwach europejskich, • charakteryzuje zjawisko rewolucji przemysłowej, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zawarcia pokoju w Adrianopolu, powstania dekabrystów, objęcia urzędu prezydenta przez Ludwika Bonapartego, ofiarowania cesarskiej korony Fryderykowi Wilhelmowi IV przez parlament frankfurcki, przywrócenie cesarstwa

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>ofiarowania cesarskiej korony Fryderykowi Wilhelmowi IV przez parlament frankfurcki, przywrócenia cesarstwa we Francji przez Napoleona III, objęcia władzy w Austrii przez Franciszka Józefa I, proklamowania <i>Karty praw ludu</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Święte Przymierze, ancien régime, konserwatyzm, liberalizm, karbonaryzm, dekabryści, rewolucja przemysłowa, industrializacja, urbanizacja, kapitaliści, czartyści, socjalizm, • identyfikuje postacie: Aleksandra I, Mikołaja I, Karola X, Ludwika Filipa I, Ludwika Bonapartego (Napoleona III), Klemensa Metternich, Ferdynanda (cesarza Austrii), Franciszka Józefa I, Lajosa Kossutha, Fryderyka Wilhelma IV, • lokalizuje na mapie: Rosję, Austrię, Prusy, Półwysep Apeniński, Neapol, Piemont, Parmę, Modenę, Państwo Kościelne, imperium osmańskie, Grecję, Serbię, Adrianopol, Mołdawię, Wołoszczyznę, Królestwo Niderlandów, Belgię, Królestwo Polskie, Wiedeń, Węgry, Berlin, Wielką Brytanię, • przedstawia i porównuje XIX-wieczne ideologie konserwatyzmu i liberalizmu, • przedstawia przyczyny niezadowolenia społeczeństw 	<p>we Francji przez Napoleona III, objęcia władzy w Austrii przez Franciszka Józefa I,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: ancien régime, karbonaryzm, dekabryści, czartyści, • identyfikuje postacie: Mikołaja I, Karola X, Klemensa Metternicha, Ferdynanda (cesarza Austrii), Lajosa Kossutha, Fryderyka Wilhelma IV, • lokalizuje na mapie: Neapol, Piemont, Parmę, Modenę, Państwo Kościelne, imperium osmańskie, Serbię, Adrianopol, Mołdawię, Wołoszczyznę, Królestwo Niderlandów, Belgię, • przedstawia i porównuje XIX-wieczne ideologie konserwatyzmu i liberalizmu, • przedstawia przyczyny niezadowolenia społeczeństw europejskich z porządku ustanowionego na kongresie wiedeńskim, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji, • przedstawia przyczyny wystąpień okresu Wiosny Ludów w Europie, • omawia przebieg rewolucji lutowej we Francji i skutki tego przewrotu, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: powstań w Neapolu i Piemencie, Parmie, Modenie i Państwie Kościelnym, uzyskania autonomii przez Serbię, kryzysu w rolnictwie wywołanego zarazą ziemniaczaną, • omawia przebieg wystąpień rewolucyjnych w latach 1820–1829 we Włoszech, Grecji i Rosji, • omawia przyczyny powstania Belgów oraz reakcje państw europejskich na ich wystąpienie, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę proklamowania <i>Karty praw ludu</i>, • omawia znaczenie Wiosny Ludów i jej trwałe konsekwencje, przedstawia wpływ rewolucji przemysłowej na zmiany w życiu społecznym i politycznym

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>europejskich z porządku ustanowionego na kongresie wiedeńskim,</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg wystąpień rewolucyjnych w latach 1820–1829 we Włoszech, Grecji i Rosji, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji, • omawia przyczyny powstania Belgów oraz reakcje państw europejskich na ich wystąpienie, • przedstawia przyczyny wystąpień okresu Wiosny Ludów w Europie, • omawia przebieg rewolucji lutowej we Francji i skutki tego przewrotu, • przedstawia przebieg Wiosny Ludów w państwach europejskich, • omawia znaczenie Wiosny Ludów i jej trwałe konsekwencje, • charakteryzuje zjawisko rewolucji przemysłowej, • przedstawia wpływ rewolucji przemysłowej na zmiany w życiu społecznym i politycznym 	<p>CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje znaczenie wydarzeń historycznych XIX w. dla rozwoju parlamentaryzmu polskiego • dostrzega znaczenie udziału Polaków w funkcjonowaniu parlamentaryzmu państw zaborczych
16.	Anarchizm	charakterystyka ideologii i działań ruchu anarchistycznego w XIX w.	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: proklamowania Rady Komuny Paryskiej, szturmu wojsk rządowych na Paryż podczas Komuny Paryskiej, rewolty studenckiej w Europie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: anarchizm, konserwatyzm, liberalizm, chrześcijańska demokracja, socjalizm, socjaldemokracja, społeczeństwo 	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę rewolty studenckiej w Europie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: anarchizm, konserwatyzm, liberalizm, chrześcijańska demokracja, socjalizm, socjaldemokracja, rady robotnicze, komunardzi, • identyfikuje postacie: Pierre'a Josepha Proudhona, Michaiła Bakunina, Piotra Kropotkina, Aleksandra II, • lokalizuje na mapie: Rosję, Paryż, Francję, Włochy, Hiszpanię, Niemcy, Amerykę Łacińską,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>egalitarne, akcja bezpośrednia, anarchizm kolektywistyczny, anarchizm indywidualistyczny, altruizm, anarchizm komunistyczny, Narodna Wola, anarchosyndykalizm, syndykat, rady robotnicze, propaganda czynem, anarchizm dynamitowy, komunardzi, Frakcja Czerwonej Armii, Czerwone Brygady, antyglobalizm,</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Pierre'a Josepha Proudhona, Michaiła Bakunina, Piotra Kropotkina, Edwarda Józefa Abramowskiego, Georges'a Sorela, Sadiego Carnota, Humberta I, Antonia Canovasa del Castillo, Ignacego Hryniewieckiego, Aleksandra II, Elżbietę (cesarzową Austrii), Luigiego Luccheniego, • lokalizuje na mapie: Rosję, Paryż, Francję, Włochy, Hiszpanię, Niemcy, Amerykę Łacińską, • przedstawia i charakteryzuje nurty polityczne: konserwatyzm, liberalizm, chrześcijańską demokrację, socjalizm, anarchizm, • przedstawia poglądy społeczno-polityczne Pierre'a Josepha Proudhona, • omawia koncepcje polityczne Michaiła Bakunina, • przedstawia poglądy polityczne Piotra Kropotkina, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i charakteryzuje nurty polityczne: konserwatyzm, liberalizm, chrześcijańską demokrację, socjalizm, anarchizm, DOSTATECZNA • pamięta daty: proklamowania Rady Komuny Paryskiej, szturm wojsk rządowych na Paryż podczas Komuny Paryskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: społeczeństwo egalitarne, akcja bezpośrednia, anarchizm kolektywistyczny, anarchizm indywidualistyczny, altruizm, anarchizm komunistyczny, anarchosyndykalizm, syndykat, propaganda czynem, anarchizm dynamitowy, antyglobalizm, • identyfikuje postacie: Georges'a Sorela, Ignacego Hryniewieckiego, Elżbietę (cesarzową Austrii), • rozróżnia anarchizm kolektywistyczny i indywidualistyczny, • odwołując się do historycznych przykładów aktów terroru, przedstawia wpływ XIX-wiecznego anarchizmu na kształtowanie się nowoczesnego terroryzmu, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Komuny Paryskiej, DOBRA • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Narodna Wola, Frakcja Czerwonej Armii, Czerwone Brygady, • identyfikuje postacie: Edwarda Józefa Abramowskiego, Sadiego Carnota, Humberta I, Antonia Canovasa del Castillo, Luigiego Luccheniego, • omawia koncepcje polityczne Michaiła Bakunina, • przedstawia przykłady lewackich organizacji terrorystycznych drugiej połowy XX w., BARDZO DOBRA • przedstawia poglądy polityczne Piotra Kropotkina, • charakteryzuje koncepcje anarchosyndykalistyczne Georges'a Sorela CELUJĄCA społeczeństw • dostrzega zagrożenia płynące z ruchów anarchistycznych we

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> rozróżnia anarchizm kolektywistyczny i indywidualistyczny, charakteryzuje koncepcje anarchosyndykalistyczne Georges'a Sorela, odwołując się do historycznych przykładów aktów terroru, przedstawia wpływ XIX-wiecznego anarchizmu na kształtowanie się nowoczesnego terroryzmu, przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Komuny Paryskiej, przedstawia przykłady lewackich organizacji terrorystycznych drugiej połowy XX w. 	<p>współczesnym świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzega wpływ ideologii anarchistycznej na współczesne ruchy antyglobalistyczne i ekologiczne
XX WIEK				
17.	Rewolucje XX w.	przedstawienie i charakterystyka XX-wiecznych rewolucji	<ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: krwawej niedzieli w Petersburgu, rewolucji lutowej w Rosji, rewolucji październikowej, zwycięstwa wojsk polskich nad bolszewikami (1920 r.), powstania ZSRR, wybuchu rewolucji islamskiej w Iranie, ucieczki szacha z Iranu, zdobycia Kabulu przez talibów, rewolty studenckiej w Europie Zachodniej, „nocy barykad” w Paryżu, marszu na Waszyngton, przyznania Pokojowej Nagrody Nobla Martinowi Lutherowi Kingowi, zabójstwa Martina Luthera Kinga, wyjaśnia i stosuje pojęcia: komunizm, krwawa niedziela, eserowcy, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: krwawej niedzieli w Petersburgu, rewolucji lutowej w Rosji, rewolucji październikowej, zwycięstwa wojsk polskich nad bolszewikami (1920 r.), rewolty studenckiej w Europie Zachodniej, wyjaśnia i stosuje pojęcia: komunizm, krwawa niedziela, bolszewicy, Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich, Rada Komisarzy Ludowych, Czecha, zimna wojna, wyścig zbrojeń, ruch hipisowski, pacyfizm, identyfikuje postacie: Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Lenina, Mikołaja II, Feliksa Dzierżyńskiego, Józefa Stalina, Osamę bin Ladena, Martina Luthera Kinga, Johna F. Kennedy'ego, lokalizuje na mapie: Rosję, Petersburg, Japonię, Polskę, Czechosłowację, Rumunię, Bułgarię, Węgry, NRD, Jugosławię, Chiny, Kubę, Stany Zjednoczone, Iran, Paryż, RFN, Włochy, Waszyngton,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>mienszewicy, bolszewicy, Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich, ochrona, Rada Komisarzy Ludowych, Czeka, zimna wojna, wyścig zbrojeń, szariat, szach, biała rewolucja, ajatollah, hidżab, talibowie, społeczeństwo konsumpcyjne, ruch hipisowski, pacyfizm, rewolucja seksualna,</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Lenina, Mikołaja II, księcia Lwowa, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Józefa Stalina, Mohammada Rezę Pahlawiego, Ruhollaha Chomeiniego, Osamę bin Ladena, Martina Luthera Kinga, Johna F. Kennedy'ego, • lokalizuje na mapie: Rosję, Petersburg, Japonię, Polskę, Czechosłowację, Rumunię, Bułgarię, Węgry, NRD, Jugosławię, Albanie, Chiny, Koreę Północną, Wietnam, Kubę, Stany Zjednoczone, Iran, Afganistan, Kabul, Paryż, RFN, Włochy, Waszyngton, • przedstawia poglądy społeczno-polityczne ideologów komunizmu (Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Lenina), • przedstawia przyczyny i krótko opisuje przebieg rewolucji 1905 r. w Rosji, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny i krótko opisuje przebieg rewolucji 1905 r. w Rosji, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji, DOSTATECZNA • pamięta daty: krwawej niedzieli w Petersburgu, utworzenia ZSRR, wybuchu rewolucji islamskiej w Iranie, ucieczki szacha z Iranu, marszu na Waszyngton, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: eserowcy, mienszewicy, ochrona, szariat, szach, ajatollah, talibowie, społeczeństwo konsumpcyjne, rewolucja seksualna, • identyfikuje postacie: księcia Lwowa, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Mohammada Rezy Pahlawiego, Ruhollaha Chomeiniego, • lokalizuje na mapie: Albanie, Koreę Północną, Wietnam, Kubę, Afganistan, Kabul, • przedstawia poglądy społeczno-polityczne ideologów komunizmu (Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Lenina), • omawia przyczyny, przebieg i skutki przewrotu bolszewickiego w Rosji, • przedstawia działania bolszewików zmierzające do przejęcia całkowitej władzy w Rosji i rozszerzenia rewolucji na inne kraje, • omawia próbę wprowadzenia państwa wyznaniowego w Afganistanie, DOBRA • pamięta daty: zdobycia Kabulu przez talibów, „nocy barykad” w Paryżu, przyznania Pokojowej Nagrody Martinowi Lutherowi Kingowi, zabójstwa Martina Luthera Kinga, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: hidżab, biała rewolucja, • omawia proces ekspansji komunizmu po II wojnie światowej oraz próby przeciwstawienia się tym dążeniom podejmowane przez USA i ich sojuszników, • omawia działalność Martina Luthera Kinga zmierzającą do równouprawnienia kolorowej ludności w USA,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny, przebieg i skutki przewrotu bolszewickiego w Rosji, • przedstawia działania bolszewików zmierzające do przejęcia całkowitej władzy w Rosji i rozszerzenia rewolucji na inne kraje, • omawia proces ekspansji komunizmu po II wojnie światowej oraz próby przeciwstawienia się tym dążeniom podejmowane przez USA i ich sojuszników, • charakteryzuje rewolucję religijną na przykładzie wydarzeń w Iranie (rewolucja islamska), • omawia próbę wprowadzenia państwa wyznaniowego w Afganistanie, • przedstawia źródła rewolucji kulturowej ruchu hipisowskiego oraz opisuje wydarzenia związane z działalnością tego ruchu, • omawia działalność Martina Luthera Kinga zmierzającą do równouprawnienia kolorowej ludności w USA, • charakteryzuje rewolucję seksualną lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rewolucję seksualną lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w., BARDZO DOBRA • przedstawia źródła rewolucji kulturowej ruchu hipisowskiego oraz opisuje wydarzenia związane z działalnością tego ruchu, • charakteryzuje rewolucję religijną na przykładzie wydarzeń w Iranie (rewolucja islamska) CELUJĄCA <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega złożoność ruchów rewolucyjnych XX wieku • dokonuje krytycznych porównań ruchów rewolucyjnych XX wieku • dostrzega związek ruchów rewolucyjnych XX wieku z wydarzeniami historycznymi i problemami gospodarczymi i społecznymi omawianej epoki
18.	Opozycja polityczna w PRL	przedstawienie działalności opozycji politycznej i protestów społecznych w PRL	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: rozwiązania Armii Krajowej, konferencji wielkiej trójki w Jałcie, utworzenia Polskiego Stronnictwa Ludowego przez Stanisława Mikołajczyka, referendum ludowego, sfałszowanych pierwszych 	DOPUSZCZAJĄCA <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: rozwiązania Armii Krajowej, konferencji wielkiej trójki w Jałcie, śmierci Józefa Stalina, protestów robotniczych w Poznaniu (poznański Czerwiec '56), wystąpień studenckich (Marzec '68), wystąpień robotniczych na Wybrzeżu (Grudzień '70), objęcia stanowiska I sekretarza KC PZPR przez Edwarda Gierka,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>powojennych wyborów do sejmu, utworzenia PZPR, utworzenia Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, śmierci Józefa Stalina, protestów robotniczych w Poznaniu (poznański Czerwiec '56), objęcia stanowiska I sekretarza KC PZPR przez Władysława Gomułkę, Listu 34, wystąpień studenckich (Marzec '68), początku kampanii antysyjonistycznej, wystąpień robotniczych na Wybrzeżu (Grudzień '70), objęcia stanowiska I sekretarza KC PZPR przez Edwarda Gierka, wystąpień robotniczych w Radomiu, Ursusie i Płocku (Czerwiec '76), powstania Komitetu Obrony Robotników, wybuchu ogólnopolskich strajków robotniczych (Sierpień '80), podpisania porozumień sierpniowych, utworzenia NSZZ „Solidarność”, wprowadzenia stanu wojennego, zawieszenia stanu wojennego, zniesienie stanu wojennego, obchodów tysiąclecia chrztu Polski, listu biskupów polskich do biskupów niemieckich, wyboru Karola Wojtyły na papieża, pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyzny,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: NKWD, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, Narodowe Siły Zbrojne, żołnierze wyklęci, wielka trójka, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, mała stabilizacja, ZOMO, „ścieżki zdrowia”, 	<p>wystąpień robotniczych w Radomiu, Ursusie i Płocku (Czerwiec '76), wybuchu ogólnopolskich strajków robotniczych (Sierpień '80), podpisania porozumień sierpniowych, wprowadzenia stanu wojennego, wyboru Karola Wojtyły na papieża, pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyzny,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: NKWD, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, żołnierze wyklęci, wielka trójka, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, Komitet Obrony Robotników, NSZZ „Solidarność”, stan wojenny, • identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Władysława Gomułkę, Bolesława Bieruta, Stanisława Mikołajczyka, Edwarda Gierka, Lecha Wałęsę, Tadeusza Mazowieckiego, Jacka Kuronia, Wojciecha Jaruzelskiego, Jerzego Popiełuszkę, Stefana Wyszyńskiego, Pawła VI, Karola Wojtyłę (Jana Pawła II), • lokalizuje na mapie: Moskwę, Poznań, Gdańsk, Gdynię, Szczecin, Radom, Ursus, Płock, Częstochowę, • omawia przyczyny przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w Radomiu, Ursusie i Płocku, • przedstawia genezę „Solidarności” – strajki w Stoczni Gdańskiej i innych zakładach pracy oraz podpisanie porozumień sierpniowych, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: utworzenie Polskiego Stronnictwa Ludowego przez Stanisława Mikołajczyka, referendum ludowego, sfałszowanych, pierwszych powojennych wyborów do sejmu, utworzenia PZPR, objęcia stanowiska I sekretarza KC PZPR przez Władysława Gomułkę, Listu 34, początku kampanii antysyjonistycznej, objęcia stanowiska I sekretarza KC PZPR przez Edwarda Gierka, powstania Komitetu Obrony Robotników, zawieszenia stanu wojennego, zniesienia stanu wojennego, obchodów tysiąclecia chrztu Polski, listu biskupów polskich do biskupów niemieckich, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Narodowe Siły Zbrojne, mała stabilizacja, ZOMO, „ścieżki zdrowia”, Ruch Obrony Praw

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>Komitet Obrony Robotników, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, Ruch Młodej Polski, Konfederacja Polski Niepodległej, Uniwersytet Latający, Towarzystwo Kursów Naukowych, drugi obieg, Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, NSZZ „Solidarność”, Niezależne Zrzeszenie Studentów, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, stan wojenny,</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Zygmunta Szendzielarza (pseud. Łupaszka), Kazimierza Kamińskiego (pseud. Huzar), Hieronima Dekutowskiego (pseud. Zapora), Józefa Kurasia (pseud. Ogień), Władysława Gomułkę, Bolesława Bieruta, Edwarda Osóbkę-Morawskiego, Stanisława Mikołajczyka, Józefa Cyrankiewicza, Antoniego Słonimskiego, Marię Dąbrowską, Pawła Jasienicę, Melchiora Wańkowicza, Kazimierza Dejmka, Adama Michnika, Henryka Szlajfera, Leszka Kołakowskiego, Edwarda Gierka, Jana Olszewskiego, Władysława Siłę-Nowickiego, Jana Józefa Lipskiego, Antoniego Macierewicza, Jerzego Andrzejewskiego, Jacka Kuronia, Jana Ziębę, Andrzeja Czumę, Leszka Moczulskiego, Aleksandra Halla, Marka Jurka, Annę Walentynowicz, 	<p>Człowieka i Obywatela, Ruch Młodej Polski, Konfederacja Polski Niepodległej, Uniwersytet Latający, Towarzystwo Kursów Naukowych, drugi obieg, Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Edwarda Osóbkę-Morawskiego, Józefa Cyrankiewicza, Antoniego Słonimskiego, Marię Dąbrowską, Pawła Jasienicę, Melchiora Wańkowicza, Kazimierza Dejmka, Adama Michnika, Leszka Kołakowskiego, Jana Olszewskiego, Jana Józefa Lipskiego, Antoniego Macierewicza, Jerzego Andrzejewskiego, Leszka Moczulskiego, Annę Walentynowicz, Bronisława Geremka, Stanisława Suchowolca, • lokalizuje na mapie: Jałtę, Elbląg, Jastrzębie, • przedstawia walkę zbrojnego podziemia niepodległościowego z komunistami oraz represje stosowane przez aparat bezpieczeństwa, • omawia proces przejmowania władzy w Polsce przez komunistów, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki poznańskiego Czerwca '56, • omawia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, represje stosowane przez władze i skutki tych działań, • charakteryzuje rolę Jana Pawła II w procesie umacniania społecznego sprzeciwu wobec totalitarnego systemu, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: utworzenia PZPR, utworzenia Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, • identyfikuje postacie: Zygmunta Szendzielarza (pseud. Łupaszka), Kazimierza Kamińskiego (pseud. Huzar), Hieronima Dekutowskiego (pseud. Zapora), Józefa Kurasia (pseud. Ogień), Henryka Szlajfera, Władysława Siłę-Nowickiego, Jana Ziębę, Andrzeja Czumę, Aleksandra Halla, Marka Jurka, • przedstawia podejmowane przez mikołajczykowskie PSL próby przeciwstawienia się politycznej dominacji komunistów, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p>

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>Lecha Wałęsę, Tadeusza Mazowieckiego, Bronisława Geremka, Wojciecha Jaruzelskiego, Jerzego Popiełuskę, Stanisława Suchołowca, Stefana Wyszyńskiego, Pawła VI, Karola Wojtyłę (Jana Pawła II),</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje na mapie: Jałtę, Moskwę, Poznań, Gdańsk, Gdynię, Elbląg, Szczecin, Radom, Ursus, Płock, Jastrzębie, Częstochowę, • przedstawia walkę zbrojnego podziemia niepodległościowego z komunistami oraz represje stosowane przez aparat bezpieczeństwa, • omawia proces przejmowania władzy w Polsce przez komunistów, • przedstawia podejmowane przez mikołajczykowskie PSL próby przeciwstawienia się politycznej dominacji komunistów, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki poznańskiego Czerwca '56, • przedstawia różne formy protestów robotników, studentów oraz inteligencji w okresie rządów Władysława Gomułki, • omawia przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w Radomiu, Ursusie i Płocku, • przedstawia powstanie, członków i cele działania pierwszych organizacji opozycyjnych w PRL (KOR, ROPCiO, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia powstanie, członków i cele działania pierwszych organizacji opozycyjnych w PRL (KOR, ROPCiO, RMP, KPN), • przedstawia rolę księży i Kościoła katolickiego w kształtowaniu oporu społeczeństwa wobec totalitarnego systemu <p style="text-align: center;">CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega różnice i podobieństwa w działalności ruchów opozycyjnych w Polsce i w pozostałych krajach Bloku Wschodniego • dostrzega różnice i podobieństwa w działalności ruchów opozycyjnych w Polsce i w krajach Europy Zachodniej

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>RMP, KPN),</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genezę „Solidarności” – strajk w Stoczni Gdańskiej i innych zakładach pracy oraz podpisanie porozumień sierpniowych, • omawia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, represje stosowane przez władze i skutki tych działań, • przedstawia rolę księży i Kościoła katolickiego w kształtowaniu oporu społeczeństwa wobec totalitarnego systemu, • charakteryzuje rolę Jana Pawła II w procesie umacniania społecznego sprzeciwu wobec totalitarnego systemu 	
19.	Rewolucyjny rok 1989	przedstawienie przyczyn i przebiegu upadku systemów komunistycznych w Europie Środkowej i Wschodniej	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: przyjęcia <i>Aktu końcowego</i> Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, śmierci Leonida Breżniewa, przejęcia władzy w ZSRR przez Michaiła Gorbaczowa, katastrofy w Czarnobylu, obrad okrągłego stołu, wyborów do parlamentu kontraktowego, wyboru Wojciecha Jaruzelskiego na prezydenta, objęcia stanowiska premiera przez Tadeusza Mazowieckiego, upadku systemów komunistycznych w poszczególnych państwach Europy Środkowo-Wschodniej, podziału Czechosłowacji na dwa państwa, zjednoczenia Niemiec, ogłoszenie niepodległości przez Litwę, Łotwę i Estonię, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: przejęcia władzy w ZSRR przez Michaiła Gorbaczowa, obrad okrągłego stołu, wyborów do parlamentu kontraktowego, objęcia stanowiska premiera przez Tadeusza Mazowieckiego, zjednoczenia Niemiec, rozwiązania ZSRR i powstania Wspólnoty Niepodległych Państw, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Jesień Narodów, okrągły stół, wybory kontraktowe, aksamitna rewolucja, • identyfikuje postacie: Leonida Breżniewa, Michaiła Gorbaczowa, Wojciecha Jaruzelskiego, Tadeusza Mazowieckiego, Vaclava Havla, • lokalizuje na mapie: ZSRR, Węgry, Bułgarię, Czechosłowację, Rumunię, Pragę, NRD, RFN, zjednoczone Niemcy, Berlin, Litwę, Łotwę, Estonię, Ukrainę, Białoruś, Chiny, Jugosławię, • omawia proces upadku systemu komunistycznego w poszczególnych krajach bloku wschodniego, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: przyjęcia <i>Aktu końcowego</i> Konferencji

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>nieudanego puczu w Moskwie, rozwiązania ZSRR i powstania Wspólnoty Niepodległych Państw, manifestacji na placu Tian'anmen, wojny w Jugosławii,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: pierestrojka, głośność, Jesień Narodów, doktryna Breżniewa, okrągły stół, wybory kontraktowe, aksamitna rewolucja, • identyfikuje postacie: Leonida Breżniewa, Michaiła Gorbaczowa, Wojciecha Jaruzelskiego, Czesława Kiszczaka, Tadeusza Mazowieckiego, Jánosa Kádára, Józsefa Antalla, Árpada Göncza, Filipa Dimitrowa, Vaclava Havla, Nicolae Ceaușescu, Iona Iliescu, Ericha Honeckera, Helmutha Kohla, Josipa Broza-Tito, • lokalizuje na mapie: ZSRR, Czarnobyl, Węgry, Bułgarię, Czechosłowację, Rumunię, Pragę, Timișoară, NRD, RFN, zjednoczone Niemcy, Berlin, Litwę, Łotwę, Estonię, Ukrainę, Białoruś, Chiny, Pekin, Jugosławię, Słowenię, Chorwację, Macedonię, Bośnię i Hercegowinę, Nową Jugosławię (Serbię i Czarnogórę), • przedstawia przyczyny kryzysu w ZSRR w latach osiemdziesiątych XX w., • charakteryzuje rolę Michaiła Gorbaczowa w przemianach politycznych w ZSRR i Europie 	<p>Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, śmierci Leonida Breżniewa, katastrofy w Czarnobylu, wyboru Wojciecha Jaruzelskiego na prezydenta, upadku systemów komunistycznych w poszczególnych państwach Europy Środkowo-Wschodniej, ogłoszenie niepodległości przez Litwę, Łotwę i Estonię, wojny w Jugosławii,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: pierestrojka, głośność, doktryna Breżniewa, • identyfikuje postacie: Jánosa Kádára, Józsefa Antalla, Árpada Göncza, Filipa Dimitrowa, Nicolae Ceaușescu, Iona Iliescu, Ericha Honeckera, Helmutha Kohla, Josipa Broza-Tito, Czesława Kiszczaka, • lokalizuje na mapie: Czarnobyl, Timișoară, Słowenię, Chorwację, Macedonię, Bośnię i Hercegowinę, Nową Jugosławię (Serbię i Czarnogórę), • przedstawia przyczyny kryzysu w ZSRR w latach osiemdziesiątych XX w., • przedstawia proces demokratyzacji w Polsce, • omawia proces upadku systemu komunistycznego w poszczególnych krajach bloku wschodniego, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: podziału Czechosłowacji na dwa państwa, nieudanego puczu w Moskwie, manifestacji na placu Tian'anmen, • przedstawia proces demokratyzacji w NRD oraz okoliczności zjednoczenia Niemiec, • przedstawia etapy rozpadu ZSRR, • omawia przyczyny i skutki wojny w Jugosławii, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rolę Michaiła Gorbaczowa w przemianach politycznych w ZSRR i Europie Środkowo-Wschodniej, • charakteryzuje rolę przemian zachodzących w Polsce w procesie upadku systemów komunistycznych w Europie Środkowo-Wschodniej,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>Środkowo-Wschodniej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces demokratyzacji w Polsce, • charakteryzuje rolę przemian zachodzących w Polsce w procesie upadku systemów komunistycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, • omawia proces upadku systemu komunistycznego w poszczególnych krajach bloku wschodniego, • przedstawia proces demokratyzacji w NRD oraz okoliczności zjednoczenia Niemiec, • przedstawia etapy rozpadu ZSRR, • przedstawia wystąpienia antyrządowe w Chinach w 1989 r., • omawia przyczyny i skutki wojny w Jugosławii 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wystąpienia antyrządowe w Chinach w 1989 r. <p>CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega różnice i podobieństwa w działalności ruchów opozycyjnych w Polsce i w pozostałych krajach Bloku Wschodniego • dostrzega różnice i podobieństwa w działalności ruchów opozycyjnych w Polsce i w krajach Europy Zachodniej • Dostrzega specyfikę wydarzeń w Polsce jako lidera przemian demokratycznych w Europie
20.	Zniewolone społeczeństwo przyszłości. Od utopii do antyutopii	przedstawienie literackich wizji społeczeństwa przyszłości – utopia i antyutopia	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wydania <i>Utopii</i> Tomasza Morusa, wydania <i>Nowego wspaniałego świata</i> Aldousa Huxleya, wydania <i>Nowego wspaniałego świata poprawionego</i> Aldousa Huxleya, wydania <i>Roku 1984</i> George'a Orwella, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: utopia, antyutopia, stęchniczowane życie, zdehumanizowane społeczeństwo, propaganda, futurystyczna antyutopia, indoktrynacja, myślozbrodnia, ewaporowanie, nowomowa, Wielki Brat, • identyfikuje postacie: Tomasza Morusa, Platona, Arystotelesa, 	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wydania <i>Utopii</i> Tomasza Morusa, wydania <i>Nowego wspaniałego świata</i> Aldousa Huxleya, wydania <i>Roku 1984</i> George'a Orwella, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: utopia, antyutopia, • identyfikuje postacie: Tomasza Morusa, Aldousa Huxleya, George'a Orwella, • przedstawia koncepcję idealnego państwa ukazaną w <i>Utopii</i> Tomasza Morusa, • przedstawia wybranych twórców koncepcji idealnego państwa oraz ich dzieła, <p>DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę wydanie <i>Nowego wspaniałego świata poprawionego</i> Aldousa Huxleya, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: stęchniczowane życie,

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>Plutarcha, Ksenofonta, św. Augustyna, Tommasa Campanellę, Ignacego Krasickiego, Michała Dymitra Krajewskiego, Adama Mickiewicza, Bolesława Prusa, Stefana Żeromskiego, Wincentego Lutosławskiego, Włodzimierza Lenina, Wiśławę Szymborską, Zbigniewa Herberta, Aldousa Huxleya, George'a Orwella,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia twórców koncepcji idealnego państwa oraz ich dzieła, • przedstawia koncepcję idealnego państwa ukazaną w <i>Utopii</i> Tomasza Morusa, • przedstawia koncepcje utopijne w dziełach polskich twórców, • przedstawia genezę współczesnych antyutopii, • charakteryzuje koncepcję antyutopii ukazaną w <i>Nowym wspomniałym świecie</i> Aldousa Huxleya, • przedstawia koncepcję totalitarnego świata ukazaną w <i>Roku 1984</i> George'a Orwella, • odnajduje i przedstawia zawarte w dziełach Aldousa Huxleya i George'a Orwella nawiązania do istniejących w rzeczywistości systemów totalitarnych, • dostrzega we współczesnym świecie zagrożenia wskazywane w antyutopijnych utworach Aldousa 	<p>zdehumanizowane społeczeństwo, propaganda, futurystyczna antyutopia, indoktrynacja, myślozbrodnia, ewaporowanie, nowomowa, Wielki Brat,</p> <ul style="list-style-type: none"> • w kontekście omawianych wydarzeń identyfikuje postacie: Platona, Arystotelesa, Plutarcha, Ksenofonta, św. Augustyna, Tommasa Campanellę, Ignacego Krasickiego, Adama Mickiewicza, Bolesława Prusa, Stefana Żeromskiego, Wiśławę Szymborską, Zbigniewa Herberta, • przedstawia twórców koncepcji idealnego państwa oraz ich dzieła, • przedstawia genezę współczesnych antyutopii, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Michała Dymitra Krajewskiego, Wincentego Lutosławskiego, Włodzimierza Lenina, • charakteryzuje koncepcję antyutopii ukazaną w <i>Nowym wspomniałym świecie</i> Aldousa Huxleya, • przedstawia koncepcję totalitarnego świata ukazaną w <i>Roku 1984</i> George'a Orwella, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • odnajduje i przedstawia zawarte w dziełach Aldousa Huxleya i George'a Orwella nawiązania do istniejących w rzeczywistości systemów totalitarnych, • dostrzega we współczesnym świecie zagrożenia wskazywane w antyutopijnych utworach Aldousa Huxleya i George'a Orwella oraz omawia te zjawiska <p style="text-align: center;">CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzbogaca swoją wiedzę samodzielną lekturą jednego z dzieł lub jego fragmentem omawianym podczas lekcji

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			Huxleya i George'a Orwella oraz omawia te zjawiska	
21.	Lekcja powtórzeniowa Sprawdź, co już umiesz. Rewolucjoniści, anarchiści, opozycjoniści			
22.	Sprawdzian wiadomości			